

УДК 599.426(477.7)

ЗНАХІДКА НІЧНИЦІ СТЕПОВОЇ (*MYOTIS AURASCENS* KUZYAKIN, 1935) НА ПІВДЕННОМУ СХОДІ УКРАЇНИ

Олександр Бронсков

Національний природний парк «Меотида»
вул. Центральна, 53-б, с. Урзуф, Мангушський район, Донецька обл., 87455 Україна
E-mail: albron2015@gmail.com

Finding of the steppe whiskered bat (*Myotis aurascens* Kuzyakin, 1935) in the Southeast of Ukraine. — Bronskov, A. — The record of the steppe whiskered bat near Huselschikove village, Novoazovsky district, Donetsk region (Ukraine) has been described. Earlier this species was recorded using ultrasonic heterodyne detector in the area west of the village Bezimmenne in late July 2008. Now bats are found on the right bank of the Hruzky Yelanchyk river, in a natural cave of karst origin. We found 2 individuals on 15 March, 2013, and 4 individuals on both 22 and 30 March, 2013. In the previous period (from the 21st of February, 2013) the average daily temperature does not drop below 0°C. We suppose the wintering of the bats in this cave.

Key words: bats, *Myotis aurascens*, spring records, southeastern Ukraine.

Знахідка нічницї степової (*Myotis aurascens* Kuzyakin, 1935) на південному сході України. — Бронсков, О. — Описано знахідки нічницї степової поблизу сел. Гусельщикове Новоазовського району Донецької області (Україна). Раніше вид вже реєстрували за допомогою ультразвукового гетеродинамного детектору в цьому районі на захід від с. Безіменного наприкінці липня 2008 р. Тепер кажани виявлено в природній печері, яка має карстове походження, на правому березі р. Грузький Єланчик. 15 березня 2013 р. було виявлено 2 особини, а 22 та 30 — по 4 особини. В попередній період (з 21 лютого) середньодобова температура не опускалася нижче 0°C. Робиться припущення, що кажани використовували цю печеру для зимівлі.

Ключові слова: кажани, *Myotis aurascens*, весняні знахідки, Південно-Східна Україна.

Нічницю степову *Myotis aurascens* Kuzyakin, 1935 раніше включали до складу виду *M. mystacinus* (Kuhl, 1817) і тільки останнім часом почали відокремлювати у самостійний таксон (Benda, Tsytsulina, 2000). У складі ж *M. mystacinus* вона була включена до Червоної книги України (Загороднюк, 2009) з категорією «вразливий». Знахідки виду в Україні обмежені південно-східними регіонами і є вкрай нечисельними (Годлевская, 2010; Годлевская, Гхазали, 2009; Загороднюк, Коробченко, 2008). Раніше вид вже реєстрували за допомогою ультразвукового гетеродинамного детектору в регіоні розташування НПП — на захід від с. Безіменного Новоазовського р-ну Донецької обл. — наприкінці липня 2008 р., де його особини полювали вздовж берегових обривів Азовського моря (Годлевская, 2010).

Цього разу нічницю степову виявлено в березні 2013 р. в печері, що розташована на північ від с. Гусельщикове того ж району. Печера ця є геологічною пам'яткою природи місцевого значення і знаходиться на правому березі р. Грузький Єланчик. Печера має карстове походження й утворилася у вапняках понтичного ярусу. Довжина її сягає 200–300 м. На час спостережень в ній були доступні дві невеличких зали (1,2x1,5x1,5 м), перша з яких знаходиться всього в одному метрі від входу. Крім того, був вільний прохід висотою близько 50 см і невідзначеною довжиною (може й повною), який не досліджувався. Протягом 2013 р. печера обстежена декілька разів — 4 січня, 15, 22, 30 березня, 1 травня, 21 листопада.

Вперше 2 особини нічницї степової виявлені 15 березня. Погодні умови, що склалися перед цим, були досить м'які. Середня температура лютого склала +2,1°C, а першої половини березня — +3,5°C. При цьому середньодобова температура не опускалася нижче 0°C з 21 лютого, а 15 березня сягала 12°C. Снігового покриву за ці півтора місяці не було.

Мал. 1. Загальний вигляд нічниці степових, *M. aurascens*, виявлених в печері поблизу сел. Гусельщикове.

Fig. 1. General view of the steppe whiskered bat, *M. aurascens*, discovered in the cave near Guselschykove vil.

Ще по 4 особини (рис. 1) зафіксовано 22 та 30 березня. Всі кажани розташовувалися в щілинах чи підвішувалися до стелі в першій залі, деякі досить близько до вхідного отвору. Вони досить в'яло реагували на їх турбування і фотографування зі спалахом.

Враховуючи, що кажани в цій печері реєструвалися тільки в березні, логічно припустити, що вони могли зимувати в глибині печери, в низькому проході, який не досліджувався, і просунулися до першої зали з настанням сприятливої погоди. Потім вони перелетіли до місць, де проводять літо. Але не можна відхилити і варіант, що вони зимували в більш південних районах, а до печери прилетіли тільки навесні.

Подяки

Дякую Олені Годлевській і Ігорю Загороднюку за визначення кажанів та допомогу при підготовці замітки та Георгію Мосіну за спільне проведення польових досліджень.

Література • References

- Годлевская, Е. В. Гхазали, М. А. Новые находки рукокрылых (Chiroptera) на территории Донецкой области (Украина) // Вестник зоологии. 2009. Вып. 43. № 5. С. 470.
 [Godlevska, L. V. Ghazali, M. A. New records of bats (Chiroptera) at the territory of Donetsk region (Ukraine) // Vestnik zoologii. 2009. Vol. 43 (5). P. 470. (in Rus.)]
- Годлевская, Е. В. Рукокрылые // Ландшафты, растительный покров и животный мир Регионального ландшафтного парка «Меотида». Донецк: Изд-во «Ноулидж», 2010. С. 84–87.
 [Godlevska, L. V. Bats // Landscapes, vegetation and fauna of the Regional landscape park "Meotida". Donetsk: Publishing House "Noulydzh", 2010. P. 84–87. (in Rus.)]
- Загороднюк, І. В. Нічниця вусата *Myotis mystacinus* (Kuhl, 1817) // Червона книга України. Тваринний світ / За ред. І. А. Акімова. Київ: Глобалконсалтинг, 2009. С. 500.
 [Zagorodniuk, I., Whiskered Myotis *Myotis mystacinus* (Kuhl, 1817) // Red Data Book of Ukraine. Animal World / Ed. by I. A. Akimov. Kyiv: Global Consulting, 2009. P. 500. (in Ukr.)]
- Загороднюк, І., Коробченко, М. Раритетна теріофауна східної України: її склад і поширення рідкісних видів // Раритетна теріофауна та її охорона. Луганськ, 2008. С. 107–156. (Праці Теріологічної школи; Вип. 9). ISBN 978-966-02-4638-6.
 [Zagorodniuk, I., Korobchenko, M. Rare mammal fauna of eastern Ukraine: composition and distribution of rare species // Rarity Mammal Fauna and Its Protection. Luhansk, 2008. P. 107–156. (Proceedings of the Theriological School; Vol. 9). (in Ukr.)]
- Benda, P. Tsytsulina, K. Taxonomic revision of *Myotis mystacinus* group (Mammalia, Chiroptera) in the western Palearctic // Acta Societatis Zoologicae Bohemicae. 2000. Vol. 64. No. 4. P. 331–398.